

Univerza v Mariboru

Pravna fakulteta

JEAN MONNET MODULE EUROPEANIZATION OF PUBLIC LAW

Okrogla miza

Pravo EU v slovenski upravni in sodni praksi

Maribor, 28. 5. 2014

Temeljna načela prava EU: izbrana vprašanja o zagotavljanju učinkovitosti prava EU

DOC. DR. ALEŠ FERČIČ

ales.fercic@um.si

PREGLED VSEBIN

[prva raven]

**UVODNA
POJASNILA**

**NAČELO
PRIMARNOSTI (PREDNOSTI):
IZBRANA VPRAŠANJA**

**NAČELO
NACIONALNE PROCESNE AVTONOMIJE:
IZBRANA VPRAŠANJA**

UVODNA POJASNILA

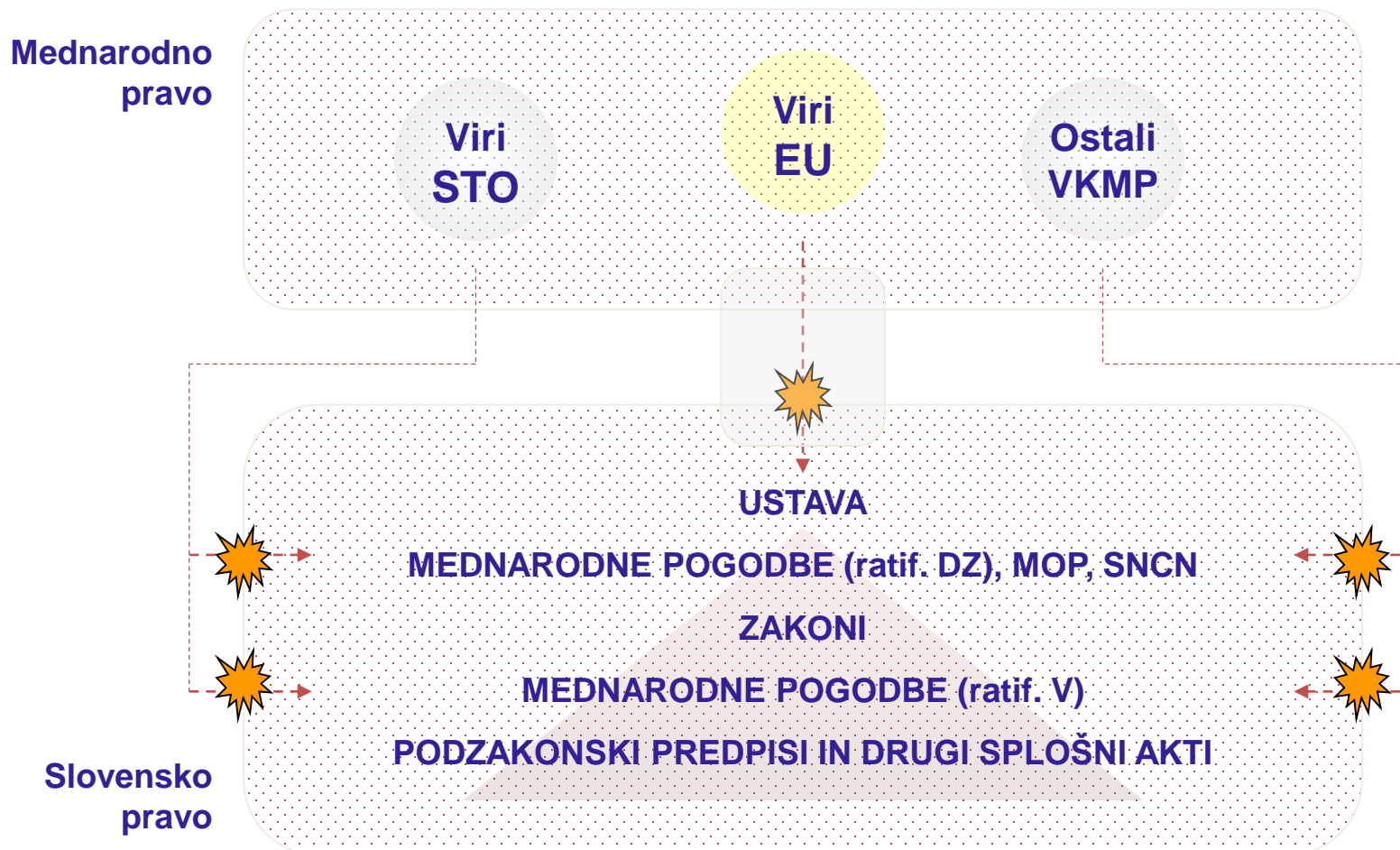
UVODNA POJASNILA [1]

[*pravo EU kot mednarodno pravo sui generis*]

- * EU ni klasična mednarodna organizacija, kot je npr. STO, temveč je mednarodna organizacija *sui generis*:
  - sistem prenosa, vrst in izvajanja pristojnosti,
  - sistem sodnega varstva EU, vključno s t. i. predhodnim odločanjem,
  - vključenost državljanov EU ter njihove neposredne pravice in obveznosti,
  - način odločanja v institucijah EU.

- * Pravo EU ni klasično mednarodno pravo, kot je npr. pravo STO, temveč je ,nov pravni red mednarodnega prava', skratka mednarodno pravo *sui generis*:
  - lastno urejanje ključnih vprašanj:
    - ~ vstop prava EU v pravni sistem DČ?
    - ~ razmerje med pravom EU in (ostalim) pravom DČ?
    - ~ veljavno uveljavljanje posameznikovih pravic iz prava EU pred organi DČ?
  - (omejena) relevantnost Dunajske konvencije o mednarodnih pogodbah?
  - zakaj je (bil) potreben t. i. evropski člen v Ustavi RS?

UVODNA POJASNILA [2]

[*pravo EU kot „glavni“ vir v sistemu držav članic?*]

Opomba: sistem opazovanja je pravo RS (čl.: 3a, 8 in 153 URS).

UVODNA POJASNILA [3]

[učinkovitost prava EU]

* Učinkovitost prava EU se nanaša na vprašanje, v kolikšni meri je sposobno uresničevati vrednote in cilje EU?

- temeljni predpogoj za učinkovitost prava EU je njegova enotna veljava in pravilna razlaga oziroma uporaba s strani vseh organov DČ, zlasti pa njihovih sodišč:

~ sodna unija – sodišča DČ so v zadevah, v katerih (naj) uporabljajo pravo EU, sestavni del sodnega oziroma nasploh institucionalnega sistema EU,

~ čl. 4(3) PEU kot splošna pravna podlaga:

„EU in DČ se na podlagi načela lojalnega sodelovanja medsebojno spoštujejo in si pomagajo pri izpolnjevanju nalog, ki izhajajo iz Pogodb.

DČ sprejemajo vse splošne ali posebne ukrepe, potrebne za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz Pogodb ali aktov institucij EU.

DČ podpirajo EU pri izpolnjevanju njenih nalog in se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev EU.’

UVODNA POJASNILA [4]

[čl. 4(3) PEU: načelo lojalnega ravnanja oziroma sodelovanja]

* Načelo lojalnega ravnanja oziroma sodelovanja

- čl. 4(3) PEU sicer ni neposredno učinkovit, vendar zavezuje:

- ~ DČ, tj. vse organe v vseh vejah oblasti in telesa pod javno kontrolo, kot so javna podjetja,
- ~ EU, tj. vse institucije in telesa EU,

- splošna pravna podlaga (*lex generalis*),

- obveznosti EU do DČ, obveznosti DČ do drugih DČ in obveznosti DČ do EU, pri čemer je SEU v kontekstu slednjih kreirala več pravnih načel, kot npr.:

- ~ načelo neposrednega, posrednega in izključevalnega učinka,
- ~ načelo primarnosti,
- ~ načelo nacionalne organizacijske avtonomije in posebni izjemi, tj. načelo ekvivalence in načelo učinkovitosti,
- ~ načelo odškodninske odgovornosti države,
- ~ načelo sistema sankcij.

**NAČELO
PRIMARNOSTI (PREDNOSTI):
IZBRANA VPRAŠANJA**

NAČELO PRIMARNOSTI [1]

[splošno]

- * Primarnost, prednost in supremacija.
- * Bistvo, kot izhaja iz prakse SEU (Costa/ENEL in naslednje zadeve):
  - vsako pravilo iz sistema EU ima prednost pred vsakim pravilom DČ, če med njima pride do (neposredne) kolizije; v primeru te kolizije mora vsak nacionalni organ uporabiti pravilo EU in ignorirati, tj. ne uporabiti z njim neskladnega pravila DČ,
  - meje? (ultra vires, nesorazmernost, nacionalna postopkovno-procesna avtonomija,...),
  - razlika med neposredno in posredno kolizijo.
- * Zadeva 6/64, Costa/ENEL, ZOdl. 1964, 585:
  - [...] pravo, ki izhaja iz Pogodbe, neodvisen vir prava, zaradi svoje posebne in izvirne narave, ne more biti nadvladano s strani prava DČ, ne glede na njihovo formalno pojavno obliko, brez da bi bilo zaradi tega prikrajšano za svoj značaj kot pravo Skupnosti in brez da bi bila zaradi tega postavljena pod vprašaj pravna podlaga Skupnosti.
- * Ali so države članice ‚gospodar pogodb‘? Kdaj/pod katerimi pogoji?

NAČELO PRIMARNOSTI [2]

[kje so problemi?]

* Dvodimenzionalnost

- aktivizem oziroma upor (nekaterih) ustavnih sodišč,
- varstvo temeljnih pravic kot ‚izgovor‘? (položaj TP po Lizbonski pogodbi).

* Danes samo načelo primarnosti kot takšno ni več sporno, pač pa so sporni posamezni vidiki tega načela, npr.:

- ali je pravna podlaga za načelo primarnosti *acquis communautaire* ali ustava DČ?
- kdo ima t. i. kompetenco o kompetenci?
- ali lahko načelo primarnosti avtomatično, brez intervencije ustavnega sodišča, povzroči neuporabljenost sporne ustavne določbe?

Opomba:

- Kako bi na ta vprašanja odgovorili v kontekstu čl. 3a Ustave RS?
- Koliko si lahko pri tem pomagamo s prakso drugih ustavnih sodišč DČ?
- Kako vpliva okoliščina, da pravo EU daje varuje temeljne pravice?
- Besedilo čl. 3a Ustave RS:

(1) Slovenija lahko z mednarodno pogodbo, ki jo ratificira državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev, prenese izvrševanje dela suverenih pravic na medn. organizacije, ki temeljijo na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije in načel pravne države, ter vstopi v obrambno zvezo z državami, ki temeljijo na spoštovanju teh vrednot.

(3) Pravni akti in odločitve, sprejeti v okviru mednarodnih organizacij, na katere Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, se v Sloveniji uporabljajo v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij.

NAČELO
NACIONALNE PROCESNE AVTONOMIJE:
IZBRANA VPRAŠANJA

NAČELO NACIONALNE PROCESNE AVTONOMIJE

[*splošna opredelitev*]

- * Načelo nacionalne (postopkovno-)procesne avtonomije:
  - skupaj z načelom nacionalne institucionalne avtonomije tvori načelo nacionalne organizacijske avtonomije,
  - bistvo načela,
  - omejitve
    - ~ nediskriminacija oziroma ekvivalentnost,
    - ~ učinkovitost,
  - izbrani vidiki – vpliv na:
    - ~ pravna sredstva,
    - ~ odločanje po uradni dolžnosti,
    - ~ pravnomočne (sodne) odločbe,
    - ~ zastaralne roke,
    - ~ dokazno breme,
    - ~ dostop do sodnega varstva,
    - ~ odškodninske postopke.

Opomba: potencialen vpliv projekta ReNEUAL?